

Kosmova Kronika Čechů (Chronica Bohemorum)

Kosmas

*1045 (podľa Kosmy) †21.10. 1125

Pravdepodobne syn duchovného, možno kanovníka svatovítovskej kapituly. Študoval na pražskej katedrálnej škole, po jej absolvovaní študoval v škole u svätého Lamberta v Lutychu. Dekanom pražskej kapituly sa stal najneskôr v roku 1120.

Kronika Čechů

Chronica Boemorum

Pravdepodobne ju písal od roku 1119 až do smrti v roku 1125.

Jazyk: latinčina.

Kompozícia a štýl: tri knihy, písaná chronologicky, obsahuje prvky typické pre stredovekú literatúru — napr. topika, typizovanie, alúzie na Bibliu. Kosmas čerpal predovšetkým od prümškého opáta Reginona, ale aj od Vergília, Horatia, Ovidia, Lucana, Boéthia (snad z florilegia?), ... Existujú názory, že Kosmas pôvodne zamýšľal napísať len prvú a druhú knihu, až neskôr pripojil tretiu knihu.

Popularita: tzv. národná kronika. Ideologické dielo predovšetkým v prvej knihe, ktorá vykresľuje Čechov ako vyvolený národ a ich krajinu ako právom im náležiacu.

Pokračovatelia: Vyšehradský letopisec, Sázavský benediktín.

Kronika ako predloha: poslúžila napríklad Dalimilovi, Přibíkovi Pulkavovi.

Rukopisy: originál kroniky sa nedochoval. Je známych pätnásť rukopisov, z nich najznámejší je Budyšínsky.

V súčasnosti vydávaná kronika vychádza z kritickej edície Bertolda Bretholza.

I. kniha

Pravdepodobný vznik: 1119.

Od mýtických začiatkov dejín českého národa po smrť kniežat'a Jaromíra v roku 1038 (v skutočnosti 1035). Legitimizácia vlády Přemyslovcov mýtom o Přemyslovi Oráčovi.

II. kniha

Pravdepodobný vznik: 1120.

Od roku 1038 po rok 1092, keď na trón nastúpil Břetislav I. Kosmas hľadá ideál panovníka, ktorý nachádza práve v Břetislavovi I.

III. kniha

Pravdepodobný vznik: do 1125.

Do smrti Vladislava I. a nástupu jeho brata, kniežat'a Soběslava I. v roku 1125. Nedokončená.

Edície:

Cosmae Pragensis Chronica Bohemorum. Ed. J. Emler. FRB II, Praha 1874.

Cosmae Pragensis Chronica Bohemorum. Ed. B. Bretholz. MGH Scriptores rerum Germanicarum, Nova series II. München 1923.

Literatúra

Bláhová, Marie: *Kosmova kronika česká*. Praha 1972.

Nechutová, Jana: *Latinská literatura českého středověku do roku 1400*. Praha 2000.

Třeštík, Dušan: *Kosmas*. Studie s výběrem z Kosmovy Kroniky. Praha 1966.

Wihoda, Martin: *Morava v době knížecí (906–1197)*. Praha 2010.

Hrdina, Karel - Bláhová, Marie - Moravová, Magdalena - Wihoda, Martin: *Kronika Čechů* (= Edice Memoria medii aevi). Praha 2011.